

23.12.1997 // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.

3. Юхимюк О.М. Співвідношення понять «правозастосування» та «застосування норм права» / О.М. Юхимюк // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 4. – С. 53-56.

4. Ковалко Н.М. Щодо правового статусу Уповноваженого Президента України з прав дитини / Н.М. Ковалко // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 3. – С. 94-96.

5. Банах С.В. Функції Омбудсмана в системі функцій національних правозахисних установ / С.В. Банах // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – 2014. – № 3. – С. 26-31.

6. Міжнародні організації, членом яких є Уповноважений Верховної Ради України з прав людини // Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини 2013-2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/international-cooperation>.

7. Міжнародні організації, членом яких є Уповноважений Верховної Ради України з прав людини // Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини 2013-2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/international-cooperation>.

8. Навчання, дослідження, регіональні субсидії // Міжнародний інститут Омбудсмена, 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.theioi.org/ioi-activities>.

Наливайко Лариса Романівна

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри загальноправових дисциплін
юридичного факультету,
Заслужений юрист України

Ковбаса Юлія Володимирівна

слухач магістратури юридичного факультету
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПОНЯТТЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Реалізація принципу гендерної рівності є необхідною частиною прогресу людства, елементом демократії і важливою умовою розбудови демократичної правової держави. Рівна участь жінок у професійному, політичному та громадському житті повинна бути поєднана з їх рівною відповідальністю при прийнятті рішень на державному рівні.

Забезпечення гендерної рівності є питанням соціальної справедливості щодо розподілу благ і доступу до ресурсів, необхідною компонентою економічного та соціального вимірів сталого суспільного розвитку.

Сучасні тенденції розвитку світового політикуму все більше актуалізують питання місця і ролі жінок у політичному процесі. Гендерна рівність у політиці постає як показник демократизації та цивілізованості суспільства. Присутність жінок у парламентах та інших інституціях владних структур дає змогу говорити про представництво інтересів жіночої частини населення, що,

у свою чергу, відповідає основним принципам демократичного устрою в тій чи іншій країні. Тож, в умовах спрямування світової політики на всебічну демократизацію, гендерний аспект у політичному контексті набуває досить важливого значення [1, с. 88].

Вагомий внесок в розвиток ідеї гендерної рівності вносять зарубіжні та вітчизняні науковці: В. Андерсон, Дж. Анкер, Т. Бек, Т. Веблен, Д. Вулфорд, К. Делфі, М. Кімел, О. Грішнова, Л. Лібанова, О. Макарова, В. Сташенко, О. Піжук, Г. Мамонова та ін. Гендерна проблематика в українському суспільстві висвітлюється у працях Р. Ануфрієвої, О. Балакіревої, О. Бойка, Г. Герасименко, О. Вілкової, В. Довженко, І. Демченко, Т. Журженко, О. Забужко, О. Іваненко, К. Карпенко, В. Кушакова, Н. Лавріненко, А. Лантух, В. Лапшина, Е. Лібанової, О. Луценко, Л. Лобанової, О. Макарової, І. Мироненко, С. Оксамитної, В. Онікієнко, О. Піщуліна, М. Попова, М. Рубчак, М. Скорик, Л. Смоляр, О. Стрельник, В. Суковатої, В. Фесенко, Ю. Якубової, О. Яременка та ін.

Термін «гендер» почали застосовувати для опису всіх перетворень у суспільстві та державі, оскільки саме на них якраз впливають особистості чоловіка й жінки та їхні відносини. Гендер став необхідним конструктом реальних практичних перетворень у суспільних відносинах, складовим базовим компонентом яких є статус жінки та чоловіка. Усе більшого розголосу, поширення як у науковому вжитку, так і в політико-правовому аналізі проблем рівності статей набуває поняття гендеру й в Україні [2, с. 520].

Слово «гендер» не має аналогів ані в російській, ані в українській мовах, воно запозичене з інших мов й увійшло в суспільні науки як іноземний термін. Гендер – соціокультурна категорія та колективні уявлення, завдяки яким біологічні відмінності статей переводяться на мову соціальної та культурної диференціації. Поняття «гендер» походить від грецького «генос» («походження», «матеріальний носій спадковості», «той, що народжує»).

Уперше цей термін вжито у 70-ті роки для опису соціально визначених характеристик чоловіків і жінок на відміну від біологічних. Концепція гендеру була теоретично обґрунтована завдяки зусиллям дослідниць Д. Келлі та Д. Скотт (США), М. Фокаулт, Ж. Лакан (Франція), Е. Дженуей, С. Александер (Великобританія). Вона включає в себе такі характеристики, як біологічна стать, визначені суспільством моделі чоловічої і жіночої поведінки. Зокрема, Д. Скотт визначила три компоненти гендеру як концепції соціальних відносин статей: комплекс культурних символів; нормативні твердження, що їх інтерпретують; гендерна ідентифікація особистості [3, с. 55].

У науковій літературі можна зустріти різні підходи щодо розуміння гендерної рівності в різних сферах людської діяльності. Так, відповідно до словника Л. Кобилянської, Т. Мельник «Сучасне гендерне мислення», «гендерна рівність означає однакове забезпечення рівними правами жінок і чоловіків. Зміст цього поняття включає відсутність привілеїв за статтю, заборону дискримінації, а також свободу вибору, розвитку, пошуку» [4, с. 194]. У свою

чергу, К. Левченко у праці «Гендерна політика в Україні: визначення, формування, управління» подає таке визначення: «гендерна рівність – це рівні права і рівні можливості для жінок і чоловіків у суспільстві, рівні умови для реалізації прав людини, участь в національному, політичному, економічному, соціальному та культурному розвитку, отримання рівних винагород за результатами участі» [5, с. 306]. Автори навчального посібника «Основи теорії гендеру» стверджують, що гендерна рівність «ґрунтується на переконанні про те, що в понятті «рівних прав» не існує фундаментальної різниці між чоловіками та жінками» й тлумачиться також «...як ідентичність можливостей, стартових умов особистісної реалізації людей незалежно від їх статевої належності» [2, с. 521].

У різних видах політичної діяльності (участь у виборах, інтерес до політики, підтримка тих чи тих політичних партій і лідерів, участь у політичних акціях, робота в органах виконавчої та законодавчої влади) співвідношення чоловіків і жінок суттєво різняться. Жінки практично не беруть участі у виробленні державної політики, залишаючись пасивними спостерігачами й виконавцями, а також реципієнтами соціальної допомоги, у той час як реалізація громадянських прав передбачає повноцінну участь не тільки чоловіків, а й жінок на всіх рівнях функціонуючих у суспільстві соціальних інституцій, включаючи однаковий доступ до усіх позицій соціальної структури суспільства. Відсутність чи мізерне представництво жінок в органах, що приймають політичні рішення, є важливою проблемою навіть для сучасних ліберальних демократій, не кажучи вже про країни, що розвиваються чи трансформуються [6, с. 6-10].

У системі світового оновлення й реформування Україна прагне до творення громадянського суспільства на нових, гуманітарних засадах, що є передумовою демократичного устрою. Демократичне громадянське суспільство, його система життєздатні лише при формуванні демократичної культури соціуму.

Подолання традиційних гендерних стереотипів, творення нових форм і загальнолюдських стандартів для жінок і чоловіків, гендерної культури нового взірця – потреба перебудови України у контексті світової спільноти, створення нових форм міжнародного спілкування та міжнаціональних відносин [7, с. 55-56].

Здійснення гендерних досліджень дозволяє подолати абстрактне розуміння людини – як позастатевої істоти – у головних виявах її суспільного життя та сформувати толерантне ставлення до світу як чоловічого, так і жіночого [8, с. 1].

Отже, гендерна рівність передбачає однаковий статус для жінок і чоловіків. Вона означає, що чоловіки та жінки мають однакові умови для реалізації своїх людських прав і можливостей, забезпечення яких залежить не лише від якості законів, постанов і розпоряджень центральної влади та механізмів їх реалізації, а й від практичного їх втілення.

Література

1. Іовчева А. Гендерна рівність у політиці: теорія та практика / Іовчева А. // Наукові праці. Том 122. – Випуск 109. – 2010. – С. 88-92.
2. Шевченко Н. В. Гендерні студії в Україні / Н.В. Шевченко // Наукові праці. – 2002. – № 10. – С. 55 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npchdu/Politology/2002_10/10-10.pdf.
3. Мельник Т. 50/50: сучасне гендерне мислення : словник / Т. Мельник, Л. Кобелянська. – К. : К.І.С., 2005. – 280 с.
4. Левченко К.Б. Гендерна політика в Україні: визначення, формування, управління : монографія / К.Б. Левченко. – Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 344 с.
5. Основи теорії гендеру : навчальний посібник / В.П. Агеева, В.В. Близнюк, І.О. Головащенко та ін. – К. : К.І.С., 2004. – 536 с.
6. Нечипорук Л.В. Проблеми впровадження гендерного балансу на ринку праці / Л.В. Нечипорук // Впровадження гендерних підходів у діяльність правоохоронних органів України : матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 18-19 трав. 2005 р.). – К., 2005. – С. 70-72.
7. Івченко Ю. Гендерна рівність в Україні (національні особливості) / Ю. Івченко // Філософські та методологічні проблеми права. – 2013. – № 1-2. – С. 52-59.
8. Бердяєв Н.А. Судьба России / Н.А. Бердяев. – М. : Сов. писатель, 1990. – 351 с.

Кузіна Олена Володимирівна

слухач магістратури юридичного факультету

*Науковий керівник – к.ю.н., доцент **Наливайко О.І.***

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ВІДКРИТОСТІ ТА ПРОЗОРІСТІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Реформування правоохоронних органів в Україні передбачає глибокі перетворення та оновлення змісту в їхній роботі. Відкрита і прозора правоохоронна діяльність – один з основних пріоритетів євроінтеграційних прагнень України. Питання реалізації принципів відкритості та прозорості в діяльності органів державного управління почали вирішуватись на законодавчому рівні ще з початку становлення держави, але це були ледь помітні зміни. Поступово органи державної влади робили кроки назустріч населенню через нормативно-правові акти, що забезпечили залучення громадян та інших об'єктів управління до прийняття рішень за рахунок створення і гарантування високого рівня їх знань та обізнаності, щодо змісту та процедури державно-управлінської діяльності.

Першим кроком до практики відкритої та прозорої діяльності різних сфер України є закріплене Законом України від 02 жовтня 1992 року «Про інформацію» право громадян України на інформацію, що закладає правові основи інформаційної діяльності [1].

Згідно зі ст. 34 Конституції України усі громадяни України, юридичні